

Ερωτήματα σχετικά με την απαγόρευση της χρήσης Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης από ανήλικους κάτω των 15 ετών.

1. Γιατί τώρα; Γιατί είναι αναγκαία η παρέμβαση;

Ο Έλληνας Πρωθυπουργός επισήμανε πρώτος την ανάγκη προστασίας των ανηλίκων από τον εθισμό στο διαδίκτυο στη ΓΣ του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2024. Από τότε, η Ελλάδα έχει προωθήσει μια σειρά από μέτρα σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο μέσω μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την προστασία των ανηλίκων από τον εθισμό στο διαδίκτυο. Το KidsWallet αποτέλεσε τον πρώτο λειτουργικό μηχανισμό επιβεβαίωσης ηλικίας που υιοθετήθηκε από κράτος-μέλος της ΕΕ, ενώ η πρόταση της Ελλάδας για τη θέσπιση μιας πανευρωπαϊκής ψηφιακής ηλικίας ενηλικίωσης υιοθετήθηκε πολιτικά από 13 κράτη-μέλη.

Η παρούσα πρωτοβουλία εντάσσεται σε ένα ευρύτερο διεθνές momentum: όλο και περισσότερες χώρες αναγνωρίζουν ότι η προστασία των ανηλίκων στο διαδίκτυο δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στην ατομική ευθύνη των οικογενειών ή στην αυτορρύθμιση των πλατφορμών. Η Αυστραλία, η Γαλλία και η Ισπανία προχωρούν σταδιακά σε μέτρα όπως όρια ηλικίας, υποχρεωτική επαλήθευση ηλικίας και γονική συναίνεση, ενώ και η ευρωπαϊκή νομοθεσία κινείται προς αυστηρότερες υποχρεώσεις για τις εταιρείες τεχνολογίας.

Η παρέμβαση γίνεται τώρα γιατί η καθημερινότητα των παιδιών έχει μεταφερθεί σε μεγάλο βαθμό στο ψηφιακό περιβάλλον και οι κίνδυνοι δεν είναι πλέον θεωρητικοί αλλά πραγματικοί και μετρήσιμοι. Στόχος είναι πρώτον η προστασία των ανηλίκων από επιπτώσεις που συνδέονται με τη χρήση των κοινωνικών δικτύων - ιδίως στην ψυχική υγεία, την ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, αλλά και στην ιδιωτικότητα και τα προσωπικά τους δεδομένα. Ταυτόχρονα, η πολιτεία ενισχύει τον ρόλο των γονέων και κηδεμόνων, δίνοντάς τους πραγματικά εργαλεία εποπτείας και συναίνεσης ώστε να μπορούν να προστατεύουν αποτελεσματικά τα παιδιά τους στο ψηφιακό περιβάλλον και να μην μένουν μόνοι απέναντι σε τεχνολογίες που εξελίσσονται πολύ πιο γρήγορα από τις δυνατότητες ελέγχου τους.

2. Ποιες πλατφόρμες αφορά η παρέμβαση;

Το μέτρο αφορά υπηρεσίες που λειτουργούν ως μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δηλαδή, κάθε εφαρμογή ή ιστοσελίδα όπου οι χρήστες δημιουργούν προφίλ, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και μπορούν να δημοσιεύουν περιεχόμενο που το βλέπουν άλλοι (π.χ. αναρτήσεις, stories, βίντεο, σχόλια, likes, followers).

Θα ακολουθηθούν οι ορισμοί που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες. Ενδεικτικά μιλάμε για πλατφόρμες όπως το Facebook, το Instagram και το Tik Tok.

3. Πώς θα εφαρμοστεί;

Η νομοθεσία αυτού του τύπου δεν είναι πανάκεια. Πρόκειται για ένα σύνθετο τεχνικό και ρυθμιστικό ζήτημα που απαιτεί χρόνο για να εφαρμοστεί και συνεργασία με τις ίδιες τις πλατφόρμες. Σε όλες τις χώρες όπου θεσπίζονται αντίστοιχα μέτρα, η εφαρμογή γίνεται σταδιακά και δεν σημαίνει ότι την επόμενη μέρα θα «κλείσουν»

αυτόματα λογαριασμοί ανηλίκων — χρειάζεται πρώτα να εγκατασταθούν αξιόπιστα συστήματα επαλήθευσης ηλικίας.

Στη Γαλλία έχει θεσπιστεί όριο ηλικίας (15 έτη) για τη δημιουργία λογαριασμού χωρίς γονική συναίνεση και προχωρά η υποχρέωση των πλατφορμών να ελέγχουν την ηλικία μέσω ανεξάρτητων παρόχων, ώστε να προστατεύονται και τα προσωπικά δεδομένα. Η πλήρης εφαρμογή βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και θα ολοκληρωθεί σταδιακά έως το τέλος του 2026.

Η εμπειρία δείχνει ότι τα μέτρα δεν λειτουργούν ως «διακόπτης» που λύνει άμεσα το πρόβλημα· λειτουργούν όμως ως ισχυρό εργαλείο προστασίας που μειώνει την έκθεση των ανηλίκων και υποχρεώνει τις πλατφόρμες να αναλάβουν ευθύνη για το περιβάλλον που δημιουργούν.

Παιδιά κάτω των 15 ετών δεν θα μπορούν να χρησιμοποιούν υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης.

- Στην πράξη, την κύρια ευθύνη εφαρμογής την έχουν οι ίδιες οι πλατφόρμες, οι οποίες υποχρεούνται να εγκαταστήσουν αξιόπιστους μηχανισμούς επαλήθευσης ηλικίας και να μπλοκάρουν την πρόσβαση σε ανηλίκους κάτω του ορίου.
- Το κράτος δεν ελέγχει απευθείας τους χρήστες, αλλά εποπτεύει αν οι πλατφόρμες συμμορφώνονται: η ΕΕΤΤ ως Συντονιστής Ψηφιακών Υπηρεσιών, μαζί με το ΕΣΡ και την Αρχή Προστασίας Δεδομένων, παρακολουθούν την εφαρμογή και κινούν διαδικασίες σε περίπτωση παραβάσεων - καταγγελίες για πιθανές παραβιάσεις.
- Η υπόθεση διαβιβάζεται στην αρμόδια αρχή του ΚΜ όπου είναι εγκατεστημένη η πλατφόρμα ή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του Digital Services Act.
- Αν εντοπιστεί παραβίαση, επιβάλλονται κυρώσεις.
- Εφαρμογή από 1/1/2027.

Κατά την εφαρμογή του νόμου, οι πλατφόρμες θα χρειαστεί να προχωρήσουν σε ένα σενάριο “επανεπαλήθευσης” ηλικίας (re-verification) όλων των λογαριασμών στην Ελλάδα, έτσι ώστε λογαριασμοί με δηλωμένη ηλικία διαφορετική της πραγματικής και κάτω των ορίων που έχουν τεθεί, να αποκλειστούν από τη χρήση Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

4. Ποιες οι κυρώσεις μη συμμόρφωσης;

Όταν υπάρχει παραβίαση της νομοθεσίας, η Ε.Ε.Τ.Τ. διαβιβάζει την υπόθεση στον Συντονιστή Ψηφιακών Υπηρεσιών του κράτους μέλους εγκατάστασης της πλατφόρμας ή, κατά περίπτωση, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν τις περιπτώσεις και επιβάλλουν τα αντίστοιχα πρόστιμα και κυρώσεις.

Με βάση τον νόμο εφαρμογής για τις ψηφιακές υπηρεσίες προβλέπονται:

- Πρόστιμα έως 6% του παγκόσμιου τζίρου
- Ημερήσια πρόστιμα μέχρι συμμόρφωσης
- Περιορισμοί λειτουργίας
- Παράλληλα πρόστιμα GDPR αν υπάρχουν προσωπικά δεδομένα

5. Τι λένε οι ειδικοί για τους κινδύνους του ψηφιακού εθισμού; Κατά πόσο μπορεί να αντιμετωπιστεί ως κίνδυνος για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών αντίστοιχος του αλκοόλ, του καπνίσματος και των ναρκωτικών ουσιών;

Οι ειδικοί συμφωνούν ότι η υπερβολική χρήση κινητού, social media και online παιχνιδιών δεν είναι απλώς μια «κακή συνήθεια», αλλά μπορεί να επηρεάσει πραγματικά την ανάπτυξη του παιδιού. Όταν ένα παιδί περνά πολλές ώρες στην οθόνη, αυξάνονται τα ποσοστά άγχους και κατάθλιψης, μειώνεται ο ύπνος, αυξάνεται η μοναξιά και η κοινωνική σύγκριση, ενώ εμφανίζονται και φαινόμενα όπως cyber-bullying ή απομόνωση από τον πραγματικό κόσμο.

Παράλληλα, συγκεκριμένες ψηφιακές δραστηριότητες ενεργοποιούν στον εγκέφαλο τα ίδια «κυκλώματα ανταμοιβής» με αυτά των εξαρτησιογόνων ουσιών και μπορεί να οδηγήσουν σε απώλεια ελέγχου, έντονη επιθυμία και στερητικά συμπτώματα. Για αυτόν τον λόγο, οι επιστήμονες δεν λένε ότι το διαδίκτυο είναι ίδιο με τα ναρκωτικά, αλλά ότι σε ορισμένες ηλικίες μπορεί να λειτουργήσει με παρόμοιο τρόπο: επηρεάζει την αυτορρύθμιση, αντικαθιστά βασικές δραστηριότητες (ύπνο, άσκηση, επαφή με φίλους) και παρεμβαίνει σε μια περίοδο που ο εγκέφαλος ακόμα ωριμάζει. Έτσι, ο ψηφιακός εθισμός θεωρείται πλέον ζήτημα δημόσιας υγείας, αντίστοιχο ως προς τον αναπτυξιακό κίνδυνο με το αλκοόλ ή το κάπνισμα: όχι γιατί η ουσία είναι ίδια, αλλά γιατί η επίδραση στη συμπεριφορά, στη μάθηση και στην ψυχική υγεία των παιδιών μπορεί να είναι εξίσου βαθιά και μακροχρόνια.

Πρόσφατη μελέτη από το Νοσοκομείο Παίδων της Φιλαδέλφειας, που ανέλυσε πάνω από 10.000 εφήβους, διαπίστωσε ότι η κατοχή ενός smartphone έως την ηλικία των 12 ετών συσχετίζεται με αυξημένους κινδύνους κατάθλιψης, ενώ η νωρίτερη απόκτησή του εντείνει αυτά τα προβλήματα μαζί με τον ανεπαρκή ύπνο και την παχυσαρκία.

Πρόσφατη έρευνα του ΟΟΣΑ έδειξε ότι:

- 1 στους 4 εφήβους ένιωσε δυσφορία όταν προσωπικές πληροφορίες του κοινοποιήθηκαν online χωρίς συναίνεση.
- 17% των παιδιών 11-15 ετών υπήρξαν θύματα διαδικτυακής παρενόχλησης (cyberbullying) την περίοδο 2021-2022.
- 23% των 15χρονων δηλώνουν ότι αισθάνονται νευρικοί ή ανασφαλείς χωρίς πρόσβαση στο κινητό τους.
- 20% των 15χρονων παραμελούν άλλες σημαντικές δραστηριότητες (αθλητισμό, χόμπι κ.λπ.) λόγω social media.

6. Τι θα συμβεί — και τι δεν θα συμβεί — μετά την 1η Ιανουαρίου 2027;

Δεν πρόκειται να διακοπεί απότομα η πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το ρυθμιστικό πλαίσιο που αφορά τις μεγάλες πλατφόρμες είναι ευρωπαϊκό: οι κανόνες, οι διαδικασίες συμμόρφωσης και οι κυρώσεις καθορίζονται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και εφαρμόζονται κεντρικά. Οι αρμόδιες ελληνικές αρχές δεν «κλείνουν» πλατφόρμες: εντοπίζουν παραβάσεις, υποβάλλουν καταγγελίες και

ενεργοποιούν τον ευρωπαϊκό μηχανισμό ελέγχου, ο οποίος αναλαμβάνει την αξιολόγηση και την επιβολή μέτρων.

Γι' αυτό ο ρόλος των γονέων είναι κομβικός. Η εγκατάσταση του KidsWallet και ο έλεγχος ότι το παιδί δεν παρακάμπτει τον μηχανισμό προστασίας αποτελούν βασικό μέρος της εφαρμογής του μέτρου — εξίσου σημαντικό με τις υποχρεώσεις και τις κυρώσεις που αντιμετωπίζουν οι μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες.

Η ρύθμιση δεν λειτουργεί ως «ψηφιακή αστυνομία» που αντικαθιστά την οικογένεια· λειτουργεί ως εργαλείο που ενισχύει την ευθύνη της. Οι γονείς καλούνται να εγκαταστήσουν το KidsWallet, να επιβεβαιώνουν ότι το παιδί δεν παρακάμπτει τις δικλίδες προστασίας και — κυρίως — να συζητούν μαζί του για τα όρια και τη σωστή χρήση της τεχνολογίας. Όπως συμβαίνει με το αλκοόλ ή την οδήγηση, ο νόμος θέτει το πλαίσιο, αλλά η καθημερινή εφαρμογή του εξαρτάται από τη γονική εποπτεία και καθοδήγηση. Χωρίς τη συνεργασία της οικογένειας, καμία ψηφιακή ρύθμιση δεν μπορεί να είναι πραγματικά αποτελεσματική.

7. Τι έχει κάνει η ΕΕ έως σήμερα;

Το πρώτο καθοριστικό ορόσημο είναι η υιοθέτηση και έναρξη εφαρμογής του Digital Services Act (DSA). Ο DSA εισάγει για πρώτη φορά σε ενωσιακό επίπεδο ρητή υποχρέωση για τις πλατφόρμες που είναι προσβάσιμες σε ανηλίκους να λαμβάνουν κατάλληλα, αναλογικά και αποτελεσματικά μέτρα ώστε να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο ιδιωτικότητας, ασφάλειας και προστασίας. Παράλληλα, προβλέπει ότι όταν μια πλατφόρμα γνωρίζει ή μπορεί ευλόγως να γνωρίζει ότι ο χρήστης είναι ανήλικος, απαγορεύεται η στοχευμένη διαφήμιση βάσει κατάρτισης προφίλ και ότι τα μέτρα προστασίας δεν πρέπει να οδηγούν σε συλλογή πρόσθετων προσωπικών δεδομένων αποκλειστικά για σκοπούς προσδιορισμού ηλικίας.

Συμπληρωματικά, θεσπίζει ένα αυξημένο καθεστώς υποχρεώσεων για τις πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες (VLOPs) και μηχανές αναζήτησης (VLOSEs). Οι πλατφόρμες αυτές υποχρεούνται να εντοπίζουν, να αναλύουν και να αξιολογούν συστημικούς κινδύνους και να λαμβάνουν εύλογα και αναλογικά μέτρα περιορισμού τους.

Το επόμενο ορόσημο ήρθε τον Ιούλιο του 2025, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε επίσημα κατεύθυνση για τα συστήματα “age verification / age assurance”. Η Επιτροπή υιοθετεί μια προσέγγιση που συνδυάζει την προστασία της ιδιωτικότητας με τη διαλειτουργικότητα, εγκαινιάζοντας ένα πιλοτικό εργαλείο με τη συμμετοχή έξι κρατών-μελών. Το εργαλείο αυτό λειτουργεί ως ενδιάμεση λύση (bridge solution), έως ότου τεθεί σε πλήρη εφαρμογή το EU Digital Identity Wallet (EUDI Wallet), το οποίο προβλέπεται να είναι επιχειρησιακά έτοιμο έως το τέλος του 2026.

Σε πολιτικό επίπεδο, κομβικό ρόλο διαδραματίζει η πρωτοβουλία της Προέδρου της Επιτροπής Ursula von der Leyen, με τη σύσταση ειδικής επιτροπής εμπειρογνομώνων για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με ψήφισμα τον Νοέμβριο του 2025, ενισχύει την πολιτική πίεση προς μια πιο ενιαία ευρωπαϊκή προσέγγιση. Το ψήφισμα καλεί ρητά σε γονική ή

κηδεμονική συναίνεση για χρήστες κάτω των 16 ετών και σε ισχυρότερους μηχανισμούς επαλήθευσης ηλικίας.

8. Γιατί η απαγόρευση δεν μπορεί να ισχύσει από αύριο;

Σε αντίθεση με χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Αυστραλία, η Ελλάδα λειτουργεί εντός ενός κοινά συμφωνημένου ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου, το οποίο θέτει συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες. Αν και ένα κράτος-μέλος μπορεί να θεσπίσει νομοθεσία που περιορίζει την πρόσβαση των ανηλίκων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κάτω από ένα ορισμένο ηλικιακό όριο, η εφαρμογή, η εποπτεία και η επιβολή των κανόνων αυτών δεν είναι αποκλειστικά εθνική αρμοδιότητα.

Στην πράξη, οι μεγάλες πλατφόρμες εποπτεύονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και κάθε εθνική ρύθμιση αξιολογείται ως προς τη συμβατότητά της με το ενωσιακό δίκαιο. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται χρόνος για να εξεταστεί εάν το προτεινόμενο μέτρο μπορεί να εφαρμοστεί χωρίς να δημιουργεί νομικές ή λειτουργικές συγκρούσεις με το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Παράλληλα, πρόκειται για παρεμβάσεις με έντονο τεχνικό χαρακτήρα, οι οποίες ενεργοποιούν ειδικές διαδικασίες ελέγχου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ενδεικτικά, προβλέπεται περίοδος εξέτασης διάρκειας περίπου τριών μηνών από την κοινοποίηση του μέτρου, κατά την οποία αξιολογούνται οι τεχνικές και νομικές του παράμετροι πριν από την εφαρμογή του.

9. Ποιες είναι οι παρεμβάσεις που εισηγείται ο Έλληνας Πρωθυπουργός στην ευρωπαϊκή νομοθεσία μέσω της επιστολής του προς την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής;

Αναγνωρίζοντας ότι το πλέγμα των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων δεν είναι επαρκές για την προστασία των ανηλίκων από τον διαδικτυακό εθισμό, ο Έλληνας Πρωθυπουργός προχώρησε παράλληλα σε μια ανοικτή επιστολή προς την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ursula von der Leyen. Στην επιστολή αυτή ζητά άμεσα την υιοθέτηση μέτρων για την ουσιαστική προστασία των παιδιών μας.

Συγκεκριμένα:

- Την επέκταση του ευρωπαϊκού πιλοτικού προγράμματος επαλήθευσης ηλικίας πανευρωπαϊκά, πέραν της αρχικής ομάδας κρατών-μελών, ώστε να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή σε ολόκληρη την Ένωση.
- Την υποχρεωτική χρήση του ενιαίου αυτού μηχανισμού επαλήθευσης ηλικίας από όλες τις πλατφόρμες που εξυπηρετούν χρήστες κάτω των 15 ετών.
- Την Καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού «ψηφιακού ορίου ενηλικίωσης» στα 15 έτη, με εισαγωγή ενιαίας απαγόρευσης πρόσβασης σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης για χρήστες κάτω από το όριο αυτό.
- Την υποχρέωση επανεπαλήθευσης της ηλικίας ανά εξάμηνο από τις πλατφόρμες, ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής συμμόρφωση και να αποτρέπεται η καταστρατήγηση των περιορισμών πρόσβασης.
- Τη δημιουργία ενός απλοποιημένου μηχανισμού που θα επιτρέπει στα κράτη-μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογούν από κοινού περιστατικά και να επιταχύνουν την επιβολή κυρώσεων.

10) Χρονοδιάγραμμα

- Τρίμηνη διαδικασία ευρωπαϊκής διαβούλευσης (μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τεχνικά νομοσχέδια) (TRIS) — Β' τρίμηνο του 2026
- Ψήφιση νόμου — Γ' εξάμηνο 2026
- Εντατική εθνική διπλωματική προσπάθεια σε επίπεδο ΕΕ — Β' έως Δ' τρίμηνο 2026
- Στόχος η θέσπιση αποτελεσματικού ευρωπαϊκού μηχανισμού επιβολής κυρώσεων.
- Περίοδος συμμόρφωσης των εταιρειών — Γ' έως Δ' τρίμηνο 2026
- Προσαρμογή πλατφορμών και τεχνικών συστημάτων στις νέες υποχρεώσεις.
- Έναρξη εφαρμογής απαγόρευσης — Α' τρίμηνο 2027